

ACC. N:R M. 16590:1-43.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Anders Gustavsson*
Härad: *Bara* Berättare: *Acel Busch, Lund*
Socken: *Lynghby* Berättarens yrke: *grovarbetare*
Uppteckningsår: *1966* Född år *1898* i *Lund*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lvar i LUF 126 (Stadstraditioner)

s. 1-43.

LUF 126

Skriv endast på denna sida.

M.16590.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Ifylles av uppgiftslämnaren

Berättarens namn: Axel Busch
" födelseår: 2/5 1898
" födelseort: Lund
" yrke: grovarbetare

Makes/makas namn: Johanna
" födelseår: 3/5 1895
" uppväxtort: Stora Råby
" yrke: Piga

Faders namn: Frans Busch
" födelseår: d, 1898
" uppväxtort: Inte född i Lund
" yrke i staden: Handlande och sedan Loffelmakare
" yrke före ev. in-
flyttning till staden:

Moders namn: Hilma
" födelseår: 1866
" uppväxtort: Kanske Blunkarp
" yrke i staden: Hj. Hjemmakare
" yrke före ev. in-
flyttning till staden:

Farföräldrars yrke: Gästgivarvärd ute på landet
Morföräldrars yrke: Rek inte
Antal syskon: 4 3 pojkar 1 flicka

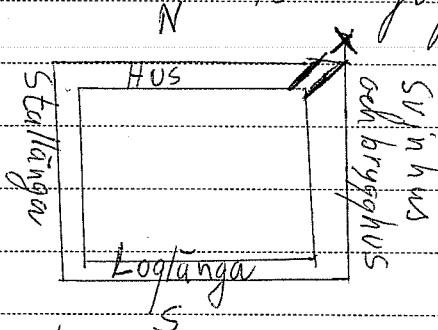
Broder 1894
Syster 1893

Bostad

För dog samma år, som jag blev född. Mor
lick bo på fattighuset. När jag var tre år, blev
jag fosterbarn hos lantbrukare Anders Andersson
Kungsparken i Lund. Jag och min bror Frans kom
dit samtidigt. När jag var 15 år, flyttade jag. Sedan
började vandringen från den ene lantbruk-
karen till den andre. Förutom vi två bröder
bodde där min fosterfar och -mor, deras
pojke och flicka samt en ~~Karl~~ tid även
en bror till min fosterfar.

? marken?

Det var kringbyggd gård. Enväninghus

med pappskak och
två skorstomar. Vagg-
materialet var tegel.
Lagstmannen visade en
bild på huset tagen 1906.
Fosterfadern hade låtit

x Grinden var igemman
Kom in på gården

bygga huset 1895 eller 1896. Han vetste int vem
flyggherren var. De tre övriga längorna
hade halm tak och "Klinka" väggar, dvs
korsvirke. Stallängan reparerades, när Busch
var på gården. Det var det ärlt baltiska ut-
ställningen var i Malmö. Fattande är rens
loggängen och en ny byggdes upp. Bugga dessa
längor fick nu papptak och tegelväggar.
Bruggen fick senare också tegelväggar,
men här behöll man halm taket. Bakings-
hus omändrades inte. Byggmästare Lindgren
i Kungsparken förestod reparationerna av
de tre stängarna.

Orsak till att Busch flyttade från Kungs-
Parken, var att han ville ut och bräa sig och
sjämbete. Han fick gärna komma åter och
hälsa på. "Jag kan inte klaga på mitt fatter-
hem."

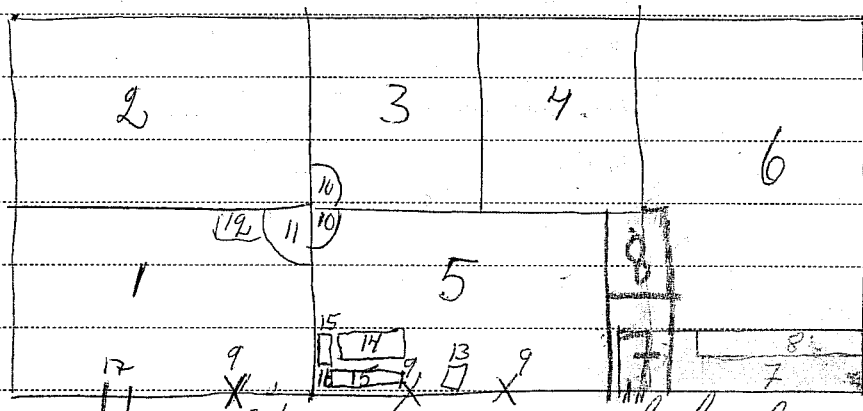
ACC. N:R

M. 16590:3.

FOLKLIVS-

ARKIVET

LUND

Teckningsförklaring:

$$1 = k_{\text{off}}$$

2 = "Kistrummet", Där hade man kisterna med
linn i, Bort under detta rum i huset fanns
källare

3, 4, 5 = run

6 = sales

7 = family

8 = garderob

9 = 0 fönster

10= kakelugn

17=dörr

11="öppen skorsten"

12=järnspis

13=dala klocka

14= avlångt bord, ung 2,5 m långt.

15= bänkar att sitta på

16= platsen, där brännvin, konjak och besk
(malört) alltid stod på golv.

Dattem i huset, som var i tretioårsåldern,
låg i rum nr 4. Det var jämte salen det si-
naste rummet. Far och mor låg i rum
nr 5. De låg i en utdragsäng för två. Senare
blev far sjuk och då flyttade han i rum
nr 3. Dattem låg sedan tillsammans med
modern, dels för att rum nr 4 skulle krym-
ma bättre städat, dels för att man skulle
slippa elda i rum nr 4. Alla tre pojkarna
låg i drygghuset ält om. Där kunde man elda

i en vedspis.

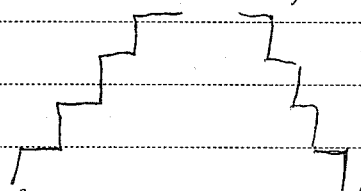
Man hade 5 rum och kök, Rum nr 5 kallades "dagligstuga" eller "folkastuga". Där åt man alltid. Kvinnorna utförde sina arbeten i köket och i dagligstugan. Barnen höll mest till i dagligstugan. Men vi pojkar var för det mesta ute åtminstone om sommaren. Salen och rum nr 4 ansågs finast och i viss mån även rum nr 3. Barnen fick lov att vistas överallt i huset. Men barnen fick inte in i salen annat än om man fick tillstånd: "Gå ut och hämta äpplen i salen." Ty där stod ofta ett fat med äpplen. Rummen i huset användes lika under alla årstider. Gästerna sogs in i salen, sedan de hängt av kläderna i garderoben, om det var många gäster, fick de även komma in i rum nr 4. De vanliga bekanta som kom ofta och var mycket kända fick sitta i folks-

stugan. Mindre bekanta personer satt ibland och
drack kaffe i rum nr 3.

De sade: "Vi sitter bra här." Om man
var nyfiken om folkerna, fick man stanna
i köket och inte komma in i folks stugan.
Det var ^{en} gång en gubbe, som hade mycket
gäster på fräskostvarma. "Han får stanna
i köket", sade mor. Han fick en sup och
var mycket nöjd sedan. För äldreorna var nog
nöjda med bakkaden. De rådde ju själva om
gården och kunde ju ändra, när de ville. Jag trüdes
bra "Far och mor, de var allafidens". Men
jag tyckte inte om fosterbrodern. Möblerna
var tråkigt mest hemmagjorda. Jag tror
inte, att det fanns en köpe möbel.

På väggarna fanns tavlor. Flera var
grannat, men jag har glämt hur de såg ut i
sekal. Bl.a. hade man sådana tavlor,

där gubbar står på olika trappsteg. Väggarna
var kalfslerade,
men kalkade i köket.
Overallt var det gipsstak.

Man hade en väckar-
klocka och en dalaklocka. Den senare stod
ovan på en skänk. Det fanns hal i skänken
som vilka loellen nådde ända ned till golvet.
Dalaklockan var från 1700-talet.

På golvet låg "lasmaker" dvs brasmakare.
De vävdes i hemmet. Alla rummen hade
brädgolv utom köket. Där hade man rugg-
makor utan sandade i stället golvet i
ränder för att det skulle gå lättare att
gå. Regeltenern ren. Man sandade en gång
hvar dag. Sandningen var vanligt på
hösten och vintern då det blev slaskigt
på kullerstensgården. Vid höghäer var det

noga med att sända, alldeles när stadningen i
öfrigt var färdig. De möbler, som ansågs
finast, var två flöppade stolar med svartlåd-
ben, som stod i salen. I salen stod också
en gungstol. "Den var de mycket räddas om."

Inga möbler ansågs gammalmodliga hemma
eller hos andra som jag bet.

I sängen hade man fjäderdynor. En stor
dyna, som man låg på och en mindre under
huvudet. Alla dynorna hade hemmarävt
tyg och var föredröda med linne. Vi hade
mål dylblå lakan utan blått underlakan.

Inga täcken före kom. Över sig hade man
om vintern i "Khuda kalle" och två på bredderna
ihop sydda lasamaffor, för att de skulle bli
se våda, att de täckte hela sängen. Om
sommaren, hade man siget över sig. Man
låg i särskilda långa linnen, som räckte ned

hitt fottorna. Filtarna använde man inte
i sängarna utan blott när man var ut
och körde. Våren tämnades in till Borgs
Lund, som spann och vävde filtarna.

"Filtarna var de (törskarna) mycket rädda om".
Linnen spann man själv och yvde lakaren
hemma. Kvinnorna såg och spann hela
vintern om kvällarna. De hade då fram-
lampor, men även fotogenlampor, kallade "sta-
lampor". Man hade en hänglampa i fotogen
i taket i köket och folkstugan. Möjligen fanns
en hänglampa även i salen. För övrigt hade
man "stälampor" på borden. När man gick
till stallet, hade man fotogen handlampor.

Det förekom inga stolar när det gick
vara, fönt. ^{Man hade en del stälampor, redov, som man tog fram vid kalas}
och fester.

I köket fanns en soppa och ett bord.
Sällan var det stolar i köket. Det fanns inte

ACC. N:R M. 16590:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

plats till det, utan man satt på soffan. Öppen
skorsten i köket. Den värmdes i köket och
i rummet. Den var gjord av
torkad lersten och var ungefär 1,5 m lång
och 1 m bred. Kakelugnen i rum
3 och 5 och öppna skorstenen o järn
spis i köket hade gemensam skorsten.

Överför spis (som hade gjutna plattor) torkade
man kläderna och träskorna. Man hade
alltid träskor på sig och träsko stölar året om.
Som bränsle användes halvmeters trä
vidare kol, som man lade i en källan,
så att det varade över natten och ändå
fram på mitten av nästa dag. I rum nr
1 och i salen fanns var sin kakelugn
De hade gemensam skorsten.

Badet i folkstugan var 2,5 m långt, 3 trä-
stolar i folkstugan. På den korta bänken
inga pinnstolar.

ACC. N:R M. 16590:11.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

satt den som var brödskarare. Där satt far och
senare sonen i huset. De hade inga drängar
hos min far. Men på andra gårdar jag varit
var för drängen brödskarare. Det var
stora låggrunda bröd, ca 4 dm långa och
ganska breda, beroende på hur vett de jätt.

I salen fanns ett rynt bord och en stoppad
soffa. Men för övrigt har jag glömt. Troligen
fanns det en byrå i salen. Men det fanns
inte mycket möbler i huset.

I brygg-huset bakade, bryggade och kväckade man.
Skålningen gjordes i en bäck invid gården.

Helger och festdagar Lof 1264

Vid jul gick man julaspöke. Jag deltog sjätte
många gånger. Vid nyår sköt man ut det gamla
och år, det nya året. Folk stod utomhus
dänstekt och sköt med lösa skott. De lade
blöjan under dörrerblecket. Det smällde väl
då. Om de hade laddat med papper, blev
det en stor luga runt pipan. Folket minne
i huset sprang ut, för att få tag på skyfarna.
Om man fick tag på dem bjöd man in dem.
De fick brännvin och kaffe, götar, så att
de inte kunde gå. En bonde hade minst
10 liter brännvin hemma vid jul och nyår. De
berusade männen fick ligga på golvet eller
i stallet, tills de vaknade till. Oftast fick
någon av ^{oss} pojkar tilläget att kora hem
dem på häst och vagn. Männen lades ovan-
på halan i vagnen, det var ofta på hemskt

kallt, när vi gjorde denna färd, kvinnan som tog
 emot i den gård där mannen hörde hemma, kunde
 säga: "Det är ^{det} ett sätt att komma hem!"

Nyårsaffar måkades stället fullt av gästerna,
 så att folket hade arbete hela nyårsdag med att
 göra rent i hus. Den som blivit utsatt för detta
 oönskade efter folk gör att hjälpa till att
 göra rent. Man hade sina midsommar och
 men den skyldige var. Man sande efter folk
 från den gården men sade inte vad färd,
 gällde utan bad honom komma och dricka
 en ök. Först måkade man och sedan drack
 man ökar, så att någon inte kunde gå hem.
 En gång varslade gårdshjulen i midsommar-
 hus. Far, steg upp mitt i natten och gick ut.
 Så var folk i gården med att måka en
 gäst i stället men de kunde inte fortsätta,
 ty huset förgade dem. Det hände också att
 gamla kärrar placerades på takarna vid nyår.

Sjukvård och hygien.

Vi hade alltid en läkare i Malmö, som
troligen hette Mölzer. Man fick ringa efter
honom, när någon var mera allvarligt sjuk.
Jag själv var aldrig så sjuk, att man ringde
efter läkaren, men min bror Frans hade
dipteri. Läkaren besökte honom var dag, när
han var ^{som} sjukast, och gav ~~h~~ sprutor. Frans låg
i hemmet i rum nr. 3. Han kunde inte gå
på ett halvt år. Doktorn åkte med tåg till
järnvägsstationen, där vi fick hämta honom
med häst och vagn. Far dog i hemmet av
lungsat 1907. Läkaren besökte honom någon
gång, men vanligen ringde vi till honom
och fick medicin för att stilla den
värsta hostan. Far låg helt till sängs
sista tiden i rum nr 3. Det var inte nå-
gon annan i familjen, som låg sjuk någon

längre tid. Vid förkyllning drack man konjak,
kaffe och te. Då sökte man inte läkare,
ty det hade man inte pengar till. Det var
inte tid att ligga tillängs vid förkyllning
även om man var så sjuk att man
kunde slupa. Efter fars död lät mor äder-
slå sig varje år, först en gång och senare
två gånger om året. Mor hade, att hon
blev piggare och lättare i kroppen efteråt.
Det var en käring ute på landet, som
kom hem och äderslog mor. Efter
Käringens död övertog hennes son sysslan.
Vi sökte aldrig någon kläk mine, ty
Det var mycket populärt bland folk
att bli äderslagen. När man mådde illa
drack man malörtsbrännvin. Om man
hade dålig mage drack man hyllbärs-
sajt, som vi kokade hemma. Vid far-

ACC. N:R M. 16590:16.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Skador smorde man på salubrin och lasarol,
som vi alltid hade hemma, samt virade
om såret med tunna linnelappar. Mor
passade den som låg sjuka men även dottern
Jellog ibland i värden. Mor satt för det mesta
inne hos min bror Trans, när han var sjuk.
Febertermometer såg jag aldrig till, ej heller
annat sätt att mäta temperaturen. Efter
fars död måtte hela huset rökas. Dett
skedde 14 dagar efter begravningen. Jag
var en gång på kyrkogår och fick opereras
bort en knuta i handen. Jag fick följa
med hem samma dag men återvände efter
3-4 dagar och lå bort ryggen. Folk
var rädda för daktorer och lasarett
stör i tiden. Förlossningarna skedde
hemma genom en barnmorska. Mina
fosterföräldrars barn var födda hemma.

men jag vet inte var jag sjätte och minna
nyssken föddes. Jag kan inte uttala mig
hur det ordnades för barnaföderskan
i hemmet eller hur länge hon låg eller
hur länge barnen ammadess. Om som-
maren badade yngre och äldre i bäcken
näkna. Varje köp badade enskilt, dvs
vid olika städer. Damerne saft sig i
vattenet, om en Karl kom förbi när-
de badade. Många hämtade dricksvatten
i denna bäcken, men vi hade egen brunn.
I samband med kvävt värmde kvinnor-
na ofta vatten i träkar (som man saltade
flask i men som rengjorts) i brygghuset och
badade där. Varm badhus besöks inte,
sy det kostade att resa in till staden.
Man åkte såg om vintern och senare
cyklade man om somrarna. Tåget kostade

ungefär 1 kr fram och tillbaka. Ibland hade
vi loppar, vilka man strödde ut
pulver för att bli av med. Råttor före-
kam långt någon gång. Om det kom
någon råtta, tog katterna den genast. De
satt på bjälkarna i loggarna och spe-
jade efter råttor. Katterna fick bara
mjölk och hårt bröd och fick för övrigt
själva skaffa sin föda. Vi satte ut rått-
fallor men fick sällan något i dem.
Skädningsen skedd en gång i veckan,
mest på fredagar. Ibland hann man inte
med skädningsen på fredag utan fortsatte
på lördagen. Man sopade med en mjuk
kvas med långt skaft. Skurningen utfördes
med en skurborst. Ibland spag man vatten
på golvet och sedan ostäckt kalk ovanpå
vilket fick ligga en halvtimme e. d. Där-

ACC. N:R M. 16590:19.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

efter var lopparna dödade. De hade ju
sina ägg i springorna mellan golveträderna.
Tvätt- och skurmeckel var brun och grön
såpa samt soda. Tvätten ägde rum i
brygg-huset. Sköjningin utfärdes om som-
maren i bäcken men om vintern i brygg-
huset. Tvätten hängdes på vinden om vintern
men lades på åtgarna om sommaren.
Det var mest skivtvätt som gjordes, en gång
om vintern efter nyår, en gång om som-
maren och en gång på hösten. Vi körde
bort och manglade tvätten hos en bonde
som hade skivmangel, som drog fram och
tillbaka. Det var svart marmarsskiva
både över och under och en massa grä-
sten ovan på. Jag vet inte om det kostade
något att mangla där. Två familjer for
dit på en gång, en ^{man} och en kvinna från

vardera stället, och hjälptes åt ^{och} mangla var
och ens tvätt. Karlarna fick dra mangeln,
som gick mycket tungt. När vi kväffade hemma,
var det alltid ett par kvinnor och hjälpte
till. Mor deltog inte så mycket i kväffningen
men var ute och såg till arbetet emellanåt
och sade: "Så och så skall det vara." Kvin-
norna fick kup på förmidagen, varvid
de sjöng för shupen. Kvinnorna sjöng
även vid den sup de fick i samband med
sädupplagningen. De kokade brätten ena
dagen och kväffade dagen därpå. Linne
skulle ha skarp lut och hängas ut i solen
för att blekas, innan det började användas.

Socialvård

Far var med i skolrådet, ordförande i fattigvårdsstyrelsen och kommunalsamman. Han drev alltid i gånge att alla fattiga, som dag på fattighuset i socknen skulle tilldelas 2 kr av kommunpengar. För dessa pengar skulle de anhöriga hålla gille vid begravningen. De som bodde på fattighuset, erhölet 15 kr i kvartalet av kommunen. De bodde och åt frukt på fattighuset. Brännet brukade skatkas av skotsägarna, men kölet måste kommunen köpa. Jag tror inte det gick någon särskild vinst på den korn bodel på fattighuset. De var inte frungrna att arbeta vilket fattighjuren på H. Alggan i Lund var. Där tog jag i ungdomen, att gubbarna stod och slog gllen, även om de var så skröpliga, att de knappt kunde stäi

får sig hjälpa. Vid jul samlades ihop gåvor
till alla fattiga i kommunen. Det var sy-
föreningen, kommunen och prästen, samt
Hod i spetsen för insamlingen. Bänderna
skänkte matvaror såsom fläsk och smör.
En gång minns jag, att prästen Weden
för och delade ut gåvorna. Denne präst
var mycket ~~en~~ omtyckt i församlingen.
Han åkte i "jigg" men fick inte plats med
alla gåvorna till åkdon. Man en bonde
med stor vagn fick sitta med på borden.
Matlagarna fick meddelande i förväg, när
man skulle komma med gåvorna. Förut
matlagarna fick de fattiga pengar vid
detta tillfälle, men jag vet inte hur stor
summa det rörde sig om. Jag känner
inte till, att de gamla fick någon hjälp. Fanns
det en pojk i hemmet, var det allmän upp-

ACC. N:R M. 16590:23.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

fattning, att han skulle dra försorg om sina
söräldrar, medan flickorna skulle gå fria
från denna plikt, om de hade en bror. Helt
kanns inget annat hem än fattighuset. Jag
vet inte, om de gamla ville komma dit.
De som togs in där, var blott sådana
som var alldeles utslagna eller mycket
sjuka. Det var inte ofta, att gamla, hade
leggt arbete. De som inte var på fattighuset,
kunde gå och arbeta lite grand på gårdarna.
De fick troligen 1 Kr om dagen samt alltid
en liter wadrika. Hemmet bryggade
vi dricka flera gånger om året. Om som-
maren drack man mycket dricka. De ar-
betsförmögna fick väl kommunen ta hand
om på något sätt. Jag har aldrig fått reda
på vilken hjälp som gavs vid långvarig
sjukdom. Kommunen betalade kis för mat

ACC. N:R M. 16590:24.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

för fattighjonen på fattighuset. Kistorna till-
verkades av byggnadsmickare på vintern.
En speciell plats kistor gjordes till fattig-
jonerna. Till bänken gjordes fina kistor
med gipsanglar och ^{små} gipsbilder. Alla
kistor var svarta. Det var en ungdoms-
förening, som ordnade med en frivillig
lappan skola efter folkskolan, där man fick
räkna, skriva etc. På påsken förekom
mötefest i kyrkan. Ungdomsföreningen och
kyröföreningen ordnade var sin påsk.

Kooperation.

Bönderna lånade hästar från varandra men hade inga redskap gemensamt. Gemensamma köp före kom aldrig. Alla som handlade för B-Kr fick smus eller tobak gratis. Barnen fick karameller för 5 öre. Gemensam pr enumeration före kom inte. Kooperativa affärer fanns inte. De uppstod först senare. Hund jag känner inte till inställningen i hemmet till kooperativa rörelsen. Ibland lånades folk mellan gårdarna om seminarier för diverse arbeten samt om vintern för att köra gödsel. Läremat utfördes på sätt "fröskef på vintern are" "kysare" som vandrade från hälle till hälle och tröskade. De fick mat på stället. Någon sjuk- och begravningskassa fanns inte. Jag vet inte om det fanns

ACC. N:R M. 16590:26.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

någon sådan inne i Lund. Jag vet inte om
far och mor hade någon inbättning till
Gårdarna Kassor. Det fanns inga fack-
förening på landet. På 1930-talet gick
plantarbetarna en sådan och ~~det~~^{det} jag
med. Jag tror inte far och mor hade
någon inbättning till fackförenings-
rörelsen i Hälsarna.

yrken och sysselsättningar

Min bror Frans, som var ett par år äldre än jag, värvade sig, efter det att jag hade läst vid flottan i Karlskrona. Han stannade där 3-4 år men ryckte sedan och kom till Amerika. Han var äventyrare och ville se sig omkring överallt i världen. Som barn fick jag och Frans göra allt möjligt på gården inomhus men aldrig hjälpa till inomhus. På somrarna vakade vi alltid svin och gäss på stubben. Gässen var besvärliga att vakta. Kl 4-1/2 5 på morgonen fick vi börja vakta hästarna under sommaren när de skulle åka. Vi fick vakta två hästar var. Längre fram på morgonen gick vi till skolan 4-5 km. Efter skolan fick vi hjälpa till, då det behövdes, fram till 7 e.m. Jag fick också gå ärenden till staden. Jag var 8-9 år, när jag fick börja

ACC. N:R M. 16590:28.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

hjälpa till att vakta djur. Vid 10-årsålder fick
gägar börja slå klöver, med det vi hade inte
slaktermaskin. Vi fick emellanåt en slant
10, 25 eller 50 öre. När man fick mjölkpengar
en gång i månaden, fick vi bröder dela de
pengar, som inte gick jämt upp; sedan, det
kunde bli en krona per man. Vi köpte inte
"gaff" för dessa pengar, fy karameller, fick
barnen gratis i affären. I stället köpte
vi wienerbröd för 2,5-3 öre styck.

Politik

Familjen prenumererade endast på Skånska
Dagbladet. Veckofidningar kunde köpas
i Klorups samhälle, men det köpte vi
aldrig, ty "det var för dyrt", sade man
hemma. Sonen i huset var frisinnad,
jag känner inte till fars politiska inställ-
ning. Man talade aldrig om politik i hemmet.
Högern regerade i alla kommuner jag kom till.

Husmännen höll mycket på högern, men
många röstade med arbetarpartiet. Jag sym-
patiserade med arbetarpartiet alltsedan
1920-talet. När det skulle bli val, var
frågorna ofta sådana hur de skulle
rösta. "Kanske skall man rösta på högern?"
kunde de säga. Jag sa till dem: "Har vi
inte dåligt betalt förut?" och uppmanade
dem att rösta med arbetarpartiet, till

ACC. N:R M. 16590:30.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

första majdemonstrationen reste jag in på stan
varje år och deltog. Jag brukade få frukt
den dagen, trots att bänkarna inte flyckte
om demonstrationen. Bänkarna brukade
i alla fall mestadels fara in och titta på
demonstrationen. Det gjorde även vår fa-
milj. Sonen och dottern brukade ^{ika} inlaga
färg och titta på demonstrationen. Jag fick
också sitta med. Alltid den 1 maj var
en söndag, för vi in till skolan och tittade.
På samma sätt för man in till skolan vid
drängarnas påskdag i samband med "höst-
marknaden" på Luleåtorget i september.
I majfågel började vid Martinstorget och
gick till Folkets park. Man höllade
för 8-timmars arbetsdag och på 1930-talet
för halv lördag. Jag följde med i fågel
för att få höra på sålet men ofta kunde

man inte höra talit, emedan det var så oerhört
mycket folk. Det förekom inga politiska
motsättningar i gammal skapet hemma. Bän-
derna kom bra överens med lantarbetarna.

ibland kunde det bli mindre politiska
diskussioner mellan bänder och lant-
arbetare, men det uppstod aldrig någon ovän-
skap. Om onsdagkvällar och någon gång
på fredag samlades drängar, pigor, bänder
pojkar och -förfar utan social differentiering.

Man drog runt på landsvägarna i flockar
om 80-90 ungdomar och dansade vid varje
korsväg och mjölkbord samt tjöng.

Om lördagarna var ungdomar till ett
bysamhälle, där det fanns Folkets park.

Om söndagarna dansade man i bokskogar.
Ingen lantbruksskolas klasser förekom inga
politiska skillnader. Drängarna kivades

ACC. N:R M. 16590:32.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

(och blott)
ypperst tallan, när de så pit de som inte supit
tog isär de stridare. Drängarna i frakten
söp en lördagkväll i månaden glumensamt
i någon drängkammare. Bränvinet hade
skaffats från förut till stället. Det var två
drängar som cyklade till Dalby och häm-
tade en kagge på 10 liter. Politisk propa-
ganda förekom aldrig. Jag hörde heller inte
talas om några politiska möten. Det var ingen
risk att tillhöra arbetarpartiet. Hemma ta-
lade de aldrig om några politiker. När det
kom främmande fick barnen inte vara
inne i rummet, där gästen eller gästerna drack
kaffe. Kungadömet tyckte de alltid bra om.
Hemma Oscar II var mycket populär. De hade
en stor bild på väggen av Oscar II och drottningen.
Jag såg hos många äldre människor att de
hade bild av Oscar med drottning på ett skåp
eller på väggen.

Det religiösa livet.

Vi tillhörde hyggligt pastorat. Vi gick inte mycket i kyrkan. På juldagsmorgonen skulle alltid alla familjer till kyrkan. Vi packar låg vanligen och sov i stallet. Man åkte med ställe och hade hjallar. De som åkte försk i ledet hade socklor. Ibland besökte vi kyrkan på nyårs dagen. Jag känner inte till någon mottagning i fråga om religion. Frikyrkor fanns inga därute. Man talade inte om frikyrkorna. Husandakt, aftonbön och bibelläsning förekom inte. I hus med äldre människor såg jag gubbar och gammor läsa bibeln lyft. Bordsbön läste mor nogh vid julfest men aldrig annars. Uppföstran var inte religiöst färgad. Man talade inte om Gud och helvete. Det fanns inga lekar eller nöjen

ACC. N:R M. 16590:34.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

som ansågs syndiga. Det var noga med
att alla skulle konfirmeras. Borgerlig kon-
firmation var det aldrig tal om. Borgerlig
vigsel "det är frams" sade alla. Vad som
sådan vigsel förekom inte. Lärket Pastor
Weden och Karl Gustav Hoffman som jag läste
för, var omhyckla. Man var inte avogt inställda
mot prästerna. Folket i haken gick alltid på
julkatan, men för övrigt inte så ofta, delvis vid
nyår och påsk.

Familj, släkt och hemliv

Vi sade aldrig annat än far och mor till våra fosterföräldrar. När det kom främmande, fick barnen bara hälsa på men inte vara hinne vid kaffedrickningen. Man sade förnamnet till föräldrarnas bekanta, aldrig efternamnet, farbror eller tant. "Du får inte säga du till mig" Kunde äldre personer säga till barn, som sade du till den vuxne. Läraren och lärarinnan gav oss barn stryk, om vi inte hälsade på en man eller kvinna som gick över skolgården. Om denna person gick tillbaka om en stund, behövde barnen inte hälsa på nytt men däremot om personen kom tillbaka efter några timmar på eftermiddagen. Jag hörde ibland att andra sade faster, moster etc utan namn till sin faster, moster etc. Jag hade en farbror vid namn Frans

i Limhamn. Hanom sade jag "farbror Trans" till,
när jag lärde känna honom i 17-18 årsåldern.
Jag minns inte hur föräldrarna omfattade
varandra. Troligen sade far "mor" till mor.
En farbror till mina föräldrars egna barn bodde
på gården 15-20 år. Efter 1:a världskriget tog
han drängplats på en annan gård. Han ville
ge sig iväg, ty han fick inte mycket lön i
sitt hem. De hade inte räddat gården
var inte mer än ca 20 tunnland. Farbro-
dern hade maten fritt. Alla i familjen bar
hemmarävela kläder. Mor och dottern vävde
och hade ibland hjälp av en gammal spin
Hon fick maten fritt och mat med sig hem,
ägg, fläsk, en höna samt en 25-öring, när
hon varit där några dagar och vävt. Läng-
na fick alltid mat ^{varor} vid jul, nyår och påsk
av bänderna. Det kunde vara smör, ägg, fläsk etc.

Lärarna hade ju så liten lön. Därför ville bän-
derna hjälpa dem. Dessutom tyckte bänderna att
lärarna hade mycket arbete med att lära
och fostra deras barn. I mitt hem fanns
inga spädbarn eller barnvagn. Däremot
hade vi liksom de flesta andra en vaggan.
Den som var fattig, använde i stället en
filt, som de hängde i taket. Det förekom
även att man lågade vaggan. Farbrodern i
huset hjälpte till med allt slags arbete
efterhanda men aldrig inemman. Mor och far
skötte uppfostran gemensamt. Vi gick till
dem båda när vi behövde hjälp. Efter fars
död skötte mor ensam uppfostran. Jag
och min bror fick aldrig äga hemma, men
däremot oftast i skolan. När vi gick kunde
färdädrarna kyssa med armen eller ta ett tag
i örat och säga: "Så får du inte göra."

Barnen skrämdes aldrig med pottis eller sovare.
Vid fester spelade de vuxna "kille". Det var
en speciell korfflek. Man satsade några ören.
På vinterkvällarna, speciellt vid jultid, spe-
lade hela familjen "folke", "kasino" / "Hungarar".
Mor och dattern satt för sig själva om vinter-
kvällarna och spanade i falkastuon. Gubbar
kom ofta om kvällarna och satt och rökte pipa
vid eldstaden. Där kunde de somna, så att mor fick
väcka dem vid 8-tiden, varefter de gick hem.
Gubbarna kom inte var kväll. Ofta kom de
inte fram för snön. De bjöds på kaffe och
ibland en sup. Hela familjen satt sig
vid 1/2 8-8-tiden. Man steg upp vid 4-tiden på
morgonen. Vi pojkar lekte ibland om kvällarna
med somnade vanligen genast efter taxtärningen.
De vuxna läste blott tidningen Skånska Dagbladet.
Ibland läste man arbetartidningen "Aurora".

Den kom visst ut en gång i veckan. Arbetarna
köpte alltid den. Hemma köpte vi inte Aurora
men brukade byta plikning med arbetarna i
trakten. "Aurora" gick högt till angrepp mot
storbönderna. Mor klippte bland de kvästar-
na ut blå, gula, röda blomsterträd ur glans-
papper. Hon vek [i hop först] papperet flera
gångar, och klippte sedan. Därefter vecklade
hon ut papperet, som nu hade form av
blomsterträd. Dessa tog mor fram vid jul
och nyår. Tyvärr kunde jag aldrig läsa mig
denna metod. Mor klippte med ullsax. Jag vet
inte vad de äldre kallade om i folksången,
fy det tidstänkt, jag och min bror hade
var att låsa låxor i rum nr 3. Vi bröder
läste gärna låxor. Min bror hade mycket lättare
att låsa än jag. Efter låsläsningen brukade vi
strax gå till stängs i bryggghuset. Hela familjen

brukade gå till fängs på en gång. På söndagarna
skötte de äldre fjuren och lätade sig för övrigt.
Man arbetade inte på söndag annat än i undan-
tagsfall, om det var mycket dåligt vägningsväder.
När jag fått cykel i 17 års ålder, brukade
jag fara ut och cykla på sommarsöndagarna
till Botkeberg och olika bysamhälle. Vi hade
sunga Mäklings i staden. Mina fostersyskon
hade några kusiner och "nästkusiner" i trak-
ten. De umgicks då och då men för övrigt
skötte var och en sig. Man träffades ibland hos
handlanden. De kom på besök utan ljudning
vanligen om söndageftermiddagarna. Det var kom
sällan ljudningar vid högtider. Om någon
fylld år kom släkt och grannar och gra-
tulerade utan att vara ljudna. De bjöds då
in. Det var mest kvinnor i trakten, som
kom på besök på söndageftermiddagarna.

De stannade 2-3 timmar och bjöds på kaffe
och kakor. Det förekom aldrig att någon till
fälligt stannade över natten. Vi gick ibland
till gårdar där det fanns barn, om söndagarna
och lekte. Om sommaren sprang man på
ängarna och om vintern åkte vi "kana"
med träskor. De som hade råd, fick skrid-
skor. Jag fick aldrig skridskor. "Vi kan
åka kana, det fick vi göra, när vi var barn",
blev svaret, om man bad om skridskor.

Läsningar, studier och yrkesval

Jag minns, som lättas blott bildningarna. Min bror
läste dekkiv romaner. Han skrev efter en vecka-
bildning från Ahlen och Holm. När han läst
veckabildningarna, sålde han dem i trakten för
samma pris, som han köpt dem för. Min
bror läste romaner, om indianer ~~och~~ även-
tyr av andra pojkar och flickor och läst
hade fullbakt kyrkan, sedan han gått förbi.
Min bror låg ensam i brygghuset och
läste. Han gjorde inget och det var ingen
som lyckte, att han läste för mycket. Han
behövde inte läsa böckerna lika länge som jag,
emellan, han läste så lätt. Jag vet inte vilken
inbättning drängarna hade till läsning. Man
sade ju, att man aldrig om fortsatta studier
efter folkskolan. Jag vet inte hur de studerande
finns i serade sin utbildning. Det var aldrig

tal om studentexamen, akademisk examen eller intellektuella yrken i mitt hem. Föräldrarna hade aldrig något om barnens framtida yrke. Man måste tjäna pengar, när man slutat folkskolan. Murslärningar hade inget betalt härskare året och lite lön efter ett års tjänst. Jag ville bli murarslärning ut på landet. Mor sade: "jag var inte rädd att hålla dig." Studiecirkel fanns inte, men dagarna förekom aftonskola. Ingen i mitt hem deltog i den. De hade varit 7-9 timmars undervisning i veckan. Sällagarna fick visst erlägga avgift. Det var någon skollärare, som var lärare. Man undervisade i räkning, läsning, geometri o.d.